

**Հ Ր Ա Մ Ա Ն**  
**Կ Կ Բ Հ Ե Ղ Ա Փ Ա Խ Ա Կ Ա Ն**  
**Բ Ա Զ Մ Ա Կ Ա Ն**  
**Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ւ Ւ**

**ՔԱՂ. ԹԻՖԼԻՍ №16 6 ՄԱՐՏԻ  
1933 թ.**

**§ 1.**

ԲԱԽԱՄԻ ԶՈՐԱՄԱՍԵՐԻ ՄԱՐՏԱ-  
 ԿԱՆ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒ-  
 ԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՄԵջ ԱՌԱՎԵ-  
 ԼԱԳՈՒՅՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱ-  
 ԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՅԵՎ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ  
 ԶԵՎՃՎ ԿԱՅԱՐԵԼՈՒ ԲԱԴՎԻ ԳՐՈԼԵ-  
 ՏԱՐԻԱՏԻ ՀԵՏ ԿԵԲԱԾ ՍՈՑՄՐՅԱԿ-  
 ՅՈՒԹՅԱՆ ՊԱՑՄԱՆԱԴՐԻ ՊԱՐՏԱՎՈ-  
 ՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԿԲ-ՀՅԴԻ ՄԱՐՏԻ  
 10-Ի 8 ՄԻՒԶԵՎ ՄՈՅԵՍԻ 10-Ը ՀԱՅ-  
 ԱՐԱՐՈՒՄ Ե ԲԱՆԱՀԱՅԻՆ ՄՐՅԱԿ-  
 ՅՈՒԹՅՈՒՆ ԶՄՐԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՄԱՐ-

ՏԱԿԱՆ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱԾ-  
ՏՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԼԱՎԱԳՈՒԹՅՆ,  
ԼԻՒՎ ՈՒ ՎՈՐԱԿՈՎ ԲԱՐՁՐ ԿՈՏՄԱ-  
ՐԱՆ ՀԱՄԱՐ :

§ 2.

ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆԸ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒՄ  
ԵՆ ԿԲ ԲՈԼՈՐ ԶՈՐԱՄԱՍԵՐՆ ՈՒ  
ԲՈԼՈՐ ՄԻԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ :

§ 3.

ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՎԵԼԱ-  
ԳՈՒՅՆ ԶԱՓՈՎ ՆԵՐԳՐԱՎԵԼՈՒ ՀԱ-  
ՄԱՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՑԻՆՆԵՐԻ ԱՄ-  
ԲՈՂՋ ՄԱՍՍԱՅԻՆ ՈՒ ՊԵՏԿԱԶՄԻՆ  
ՈԳՏԱԳՈՐԾԵԼ ՀԱՐԱԿԻՑ «ՄՐՑԱԿ-  
ՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ ԿԲ ԶՈՐԱՄԱՍԵՐԻ  
ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՆԱԿԱՆ  
ՅՈՒԹԱՆԻՇՆԵՐԸ»:

ԱՅԴ ՅՈՒԹԱՆԻՇՆԵՐՆ ՈԳՏԱԳՈՐ-  
ԾԵԼ ՆՈՒԹՆՊԵՍ ԾԱՎԱԼԵԼՈՒ ՀԱ-  
ՄԱՐ ՍՈՑՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՏՈ-  
ՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵ-  
ՐԻ ՄԻԶԵՎ :

§ 4

ԳՆԴԵՐԻ ՈՒ ԴԻՎԻԶԻԱՆԵՐԻ ՄԻ-  
ԶԵՎ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔ-

2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔ-  
ՆԵՐԻ ՍՏՈՐԱԳՐԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔ-  
ՆԵՐԻ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻ ՄԻԶԵՎ  
1-329 Տ. 1

ՆԵՐԻ ՍՏՈՐԱԳՈՒՄԸ ՊԵՏՔ Ե ԿԱՏԱ-  
ՐԵՆ ԿԲ ՇՏԱԲՆ ՈՒ ՔԱՂՎԱՐՉՈՒ-  
ԹՅՈՒՆԸ ՄԱՅԻՍԻ 10-Ի 8 ՄԻՆՉԵՎ  
20-Ը, ԻՍԿ ԶՈՐԱՄԱՍԵՐԻ ՍՏՈՐԱ-  
ԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ՄԻԶԵՎ՝ ԳՆԴԵՐԻ  
ՈՒ ԴԻՎԻԶԻԱՆԵՐԻ ՀՐԱՄԱՏԱՐՆԵ-  
ՐԸ՝ ՄԻՆՉԵՎ Ա. Թ. ՄԱՅԻՍԻ 10-Ը :

§ 5.

ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵ-  
ՐԸ ՀԱՅՎԻ ԱԲՆԵԼ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐ-  
ԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՄԱՆ ԺԱՄԱ-  
ՆԱԿ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ՎԵՐ-  
ՋՈՒՄ :

ԶՈՐԵԲԻ ԺԱՄԱՆԱԿՎՈՐ ԿՐԱՅՆ-  
ՄԱՐ՝ ՍՈԿՈԼՈՎ,

ՀՌԽ անդամ՝ ՇԻՖՐԵՍ

3

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՅՈՒՅԱՆԻՇՆԵՐ  
ԳՆԱՀԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԿԲ ԶԱ-  
ՐԱՄՍՍԵՐԻՆ 1933 Թ. ԶՄՐՎՆ  
ՇՐՋԱՆԻ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ

Ժամանակն ե՝ 1933 թվի  
մարտի 10-ից մինչև մա-  
յիսի 10-ը:

Ա. ՔԱՂԱՇԽԱՏԱՆԻՔՆ ՈՒ ՔԱՂՊԱՏ-  
ՐԱՍՑՈՒԹՅՈՒՆԻ

1. Բոլոր գորամաների բոլոր մարտիկ-  
ների ու պետկազմի համար

1. Համկոմկուսի (բ) Կենտկոմի ու  
ԿՎՀ-ի հունվարյան պլենումի վորո-  
շումների գերազանց յուրացում:

2. ԽՍՀՄ Կենտգործկոմի 3-րդ նըս-  
տաշրջանի և ԱՍՖԾՀ Կենտգործկոմի  
փետրվարյան նատաշրջանի (աղքային  
դիվիզիաների համար) վորոշումների  
գերազանց յուրացում:

3. Կոլտնտեսականների համամեռ-  
թենտկամ համագումարի դիմումի և  
համագումարում արտասահմած՝ բնիկ.  
ընկ. Ստալինի, Կազմանովիչի, Մոլո-  
տովի, Վորոշիլովի, Յակովլևի ճա-  
ռերի գերազանց յուրացումը:

4. Թերթի ամենորյա ընթերցում:  
Միջազգային ու ներքին հիմնական  
քաղաքական անցքերի գերազանց յուր-  
ացում:

5. Ակտիվ մասնակցություն գար-  
նանացանի կամպանիային:

Բացի գրանից,

2. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՑԻՆՆԵՐԻ  
ՀԱՄԱՐ

1. Քաղաքարապմունքների ձմրան  
ծրագրի գերազանց յուրացում:

2. Ակտիվ աշխատանք լինանկյու-  
նում. մասնակցություն լինանկյան  
սարքավորման, ալբոմներ կադմելու,  
թերթեր կարելու բրիդաղներում,  
մասնակցություն ինքնակործոն գե-  
ղարվեստական աշխատանքում, մաս-  
նակցություն լինանկյան մասսայա-

կան աշխատանքում : Մասնակցություն իմբակների աշխատանքներում :

3. Կիսաղրադիտության վերացում և հանրակրթական պատրաստության ծրագրի լավ յուրացում :

3. ԿՐՏՍԵՐ ՀՐԱՄԿԱԶՄԻ

### ՀԱՄԱՐ

1. Քաղաքարապմունքների սեմինարի բոլոր թեմաների գերազանց յուրացում :

2. Քաղաքարապմունքների համար կարմիր բանակայինների ինքնապատրաստության լավ կազմակերպում ու անցկացում և ինքնապատրաստությունից բոլոր առաջադրությունների լավ կատարում :

3. Իր ջոկի կարմիր բանակայինների համար թերթի սիստեմատիկ ընթերցում :

4. Իր ջոկի յոֆքանչյուր կարմիր բանակայինի, նրա սոցիալական դրության, պահանջների ու տրամադրությունների գերազանց ճանաչում :

5. Իր ջոկի կարմիր բանակայիններին բոլոր վոչ պարզ հարցերի սխումատիկ պարզաբանում :

6. Կանոնավոր կերպով պլանը մարտիկին հասցնել և սխումաբարը ղեկավարել ջոկի ու կարմիր բանակայինների սոցմբյակցությունը :

7. Ակտիվ աշխատանքը լենանկյունում և լելիչովկայում (ղեկավարել խմբակներին, անցկացնել զրույցներ, խաղեր, սարքավորել լենանկյունները և այլն) :

Բ. ՇԱՐԱՑԻՆ ՈՒ ՖԻԶ-ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Մինչեւ ձմբան վերջը հասնել նըրան, վոր լիովին մշակված լինի անհատ մարտիկը, վորն արագ, ճարտարորեն, ձեռներեց կերպով կատարի իր պարտականությունները թե՛շարքում և թե՛շարքեց դուրս :

2. Հասնել նրան, վոր դերագանց կեցվածք լինի, ստույգ՝ կատարվեն հրամանները (կոմանդանները) և պետերի կարգադրություններ :

3. Հասնել՝ պետին որինակելիորեն  
մոտենալուն, հրամանը կրկնելուն,  
կատարման մասին գեկուցելուն, դար-

ձուժների ու հրացանային նվազնե-  
րը կատարելուն:

4. Հասնել սվինի չեշտակի, ուժեղ  
ու դիմուկ հարվածին:

5. Հասնել նրան, վոր ճարտարու-  
թյամբ ու ճարպկորեն հաղթահարվեն  
այն բոլոր խոչընդոտներն ու ար-  
դելքները, վորոնց կարելի յե հանդի-  
պէկ մարտական պարագայում շարժ-  
ման ժամանակ:

6. Գործիքների վրա աշխատան-  
քում հասնել նրան, վոր որինակելիո-  
րեն մոտենան գործիքին, կատարեն  
նվազը և հեռանան գործիքից:

7. Հասնել «Պատրաստ աշխատան-  
քի ու պաշտպանության» նշան ստա-  
նալուն:

ԿՐԱՏԱՐ ՀՐԱՄԱՆԵՐԻ Համար  
ծավալը նույնն է. բացի գրանից՝ կար-  
բողանալ վոչ պակաս քան «լավ»  
գնահատականով ցույց տալ անձամբ  
և սովորեցնել իր ստորագրյաներին:

Դ. ՀՐԱԶԴԱՅԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Մինչև ձմբան ուսուցման վեր-  
ըլ տիբապետել վոչ պակաս, քան  
«գերազանց» գնահատակով.—

ա) ՀՐԱՑԴԱՅՆԵՐԻՆ — հրացանով

4 խնդիրներին և նոնանետման մեկ  
խնդիրին:

բ) ԶԵՌՔԻ ԳՆԴԱՑՐՈՐԴՆԵՐԻՆ —  
ձեռքի գնդացրով 4 խնդրին:

գ) ՀԱՍՏՈՅԱՎՈՐ ԳՆԴԱՑՐՈՐԴՆԵ-  
ՐԻՆ — հաստոցավոր գնդացրով · 4  
խնդրին:

դ) ՀՐԱՑԱՆԱՅՑԻՆ ՆԲՆԱՉՈՒԳՆԵ-  
ՐԻՆ — հրացանային նոնակներով  
հրաձգության 1 առաջադրությանը:

ե) ՄՆՅՅԵՐՆԵՐԻՆ — գասակա-  
վորմանը (կլասիֆիկացիային):

զ) ՆՈՐՄԱԼ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ԿՈՒԲ-  
ՄԱՆՏՈՆԵՐԻՆ — մշակել 4 խնդիր  
հրածգային զենքի բոլոր տեսակներով  
(բացի առաջին կուլուի կուրսանտնե-  
րից, վորոնք մշակում են 2 խնդիր  
1932 թվի հրաձգության կուրսից  
լրացուցիչ ցուցումներով. «Նորա-

նով» լավագույն հրաժիղների 30 տոռ-  
կոսը պետք է մշակեն 4 խնդիր, մնա-  
ցածը՝ 3 խնդիր) :

է) ԿԱՊԱՎՈՐ մարտիկներին՝ մշա-  
կել 2 խնդիր՝ հրացանով՝ 1932 թվի  
հրաժանականների կուրսից :

ը) ՍԱՊՅՈՐ մարտիկներին — նույ-  
նը :

թ) ԽԻՄԻԿ մարտիկներին — նույ-  
նը :

չ) ՀԱԿՈՂԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ  
ՍՅՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐԻ մարտիկ-  
ներին — 2 խնդիր հրացանով :

ի) ԱՎՏՈԶՐԱՀԱՏԱՆԿԱՅԻՆ ԶՈՐ-  
ՔԵՐԻ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻՆ ՈՒ ՀՐՑԱ-  
ՎՈՐՆԵՐԻՆ — 2 խնդիր հրացանով :

լ) Սպառազինման համար սահման-  
ված զենքի գերազանց խնամում,  
պահպանում, պահում ու դրություն :

ԿՐՏՍԵՐ ՀՐԱՄԱՏԱՐՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ — ծավալը նույնն է և բացի  
դրանից, նրանք պետք է կարողանան  
վոչ պակաս, քան «լավ» գնահատակա-  
կով ցույց տալ անձամբ և սովորեց-  
նել իրենց ստորագրալներին :

Դ. ՏԱԿՏԻԿԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ՝

1. Մինչև ձմրան շրջանի վերջը վաչ  
պակաս, քան «լավ» գնահատականով  
տալ քննություն (գաշոտ) մարտիկի  
համար սահմանված ծավալով.—

ա) յիրթից ու նրա պահպանու-  
թյունից .

բ) պաշտպանությունից .

դ) հարձակումից .

դ) հետափուղությունից :

ԿՐՏՍԵՐ ՀՐԱՄԱՏԱՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ  
նույն խնդիրներն են, ինչ ջոկի հա-  
մար, բացի գրանից, նրանք պետք է  
կարողանան վոչ պակաս, քան «լավ»  
գնահատականով ցույց տալ անձամբ  
և սովորեցնել իրենց ստորագրալնե-  
րին մարտիկի գործողությունները .

ՅԵ. ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒ-  
ՔՅՈՒՆ

ՀՐԵՏԱՅՈՎ

ա) ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ

1. Գիտենալ գնդային հրետանու  
մպրտական գործողությունը :

2. Գիտենալ այն հիմնական որյեկտ  
ները, վորոնց գեմ հրետանին կրակ և  
վարում :

3. Հասկացողություն ունենալ . —  
ա) նույակի ու շրապնելի գործո-  
ղության մասին .

բ) Հատուկ արկերի նշանակման  
մասին (քիմիական, հրդեհող, լու-  
սատու, ծխատու, աղիտացիոն) .

գ) Մրապնելային գնդակների ու  
նոնակի բեկորների (կտորտանքի)  
հարվածման մակերեսի մասին :

4. Կարողանալ ընտրել տեղանքում  
հրետանային արկերի հարվածներից  
պաշտպանող բնական ծածկաբաններ :

5. Կարողանալ վերաբերվել չպայ-  
թած արկի հետ :

6. Կարողանալ անմարտունակ դրու-  
թյան հասցնել հրանոթը (փշացնել  
հրանոթը) :

ԿՐՏՍԵՐ ՀՐԱՄԱՏԱՐՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ — նույն և, ինչ և մարտիկնե-  
րի համար : Բացի դրանից,

1. Կարողանալ սլահպանել իր ու-  
ժեքն ու միջոցները հրետանու կրակի  
տակ :

2. Գիտենալ իր հրետանուն ողնե-  
լու վերաբերյալ պարտականություն-  
ները (ինամքով վերաբերմունք դեպի  
կապի միջոցները, ողնություն ցույց  
տալը դժվար տեղերից անցնելու ժա-  
մանակ, ողնություն հրետանու հան-  
կարծակի գրոհի դեպքում) :

3. Կարողանալ ցույց տալ հրետա-  
նունը նշանը տեղական առարկաներով :

4. Գիտենալ հրանոթն անպիտք  
դարձնելու միջոցները :

Ավտոգրահատանկային գործից

ա) ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ

1. Գիտենալ մարտական մեքենա-  
ների նշանակումը, նրանց ուրիշ-  
գծերը (կոնտուրաները), չափերը  
(մանավանդ տանկետկայի և Տ 26  
տանկի վերաբերյալ) :

2. Գիտենալ, թե ինչով են սպառա-  
զինված՝ վո՞ր մարտական մեքենանե-  
րը և կրակի գործոնությունը :

3. Գիտենալ, թե ինչ հեռակայու-  
թյունների վրա զենքի (հեռակային  
զենքի) ի՞նչ տեսակներով կարելի յե-  
ծակել զրահամեքենաների զրահը և  
վո՞ր տիպի մարտական մեքենաների  
զրահը :

4. Ի՞նչպիսի խոչընդուներ են հաղ-  
թահարում մարտական մեքենաները  
և ի՞նչպիսին վոչ :

5. Գիտենալ տանկետկայի ու տան-  
կի հետ համագործակցելու կանոննե-  
րը :

6. Գիտենալ տանկի դեմ կովելու  
հիմնական պահանջները :

բ) ԿՐՏՍԵՐ ՀՐԱՄԱՏԱՐՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ

1. Նույնը, ինչ կարմիր բանակային  
կրտմի համար և բացի գրանից՝ գի-  
տենալ ու կարողանալ գործադրել  
աղղանշանները մեխանիկական մասե-  
րի հետ :

2. Գիտենալ տանկետկայի, Տ 26  
տանկի և Տ 24 տանկի, ԲՏ անդավոր-  
թրթուռային տանկի և Դ 8,12 գրա-  
համակառուորելի ամփոփ նկարագրու-  
թյունը :

3. Գիտենալ տանկային դասակի,  
վաշտի կաղմակերպումը :

Ավիտելսնիկայից

ա) ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ

1. Տարբերել ուրվանկարներով  
(սիուետներով) կործանիչ, դրոհող,  
ոմբակոծող սավառակները (ընդա-  
մենը 3 սավառակի ուրվանկար) :

2. Գիտենալ, թե ինչ տեսակ ավիա-  
ցիայից և մարտիկներին անմիջական  
փոխանդ սպառնում. գնդացրային կրա-

կով, ոմբակոծումով, քիմիական թունավորումով (առանց ուսումնա-սիրելու տեխնիկական, տակտիկական հասկությունները) :

բ) ԿՐՏՍԵՐ ՀԲԱՄԱՏԱՐՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ

1. Այն ամենը, ինչ սոսկական մար-  
տիկների համար :

2. Գիտենալ հակառակորդի սա-  
վառնակի դնդացրային սպառազին-  
ման (հատկությունը՝ հակառակորդի  
գետին իջած սպառնակի դեմ պար-  
քարելու տեսակետից :

Կապի տեխնիկայից

ա) ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅՑԻՆՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ

1. Յուրացնել հետեակի ստորաբա-  
ժանումների համար՝ սկսած վաշտից  
և ավելի ցածր՝ նշաններն ու աղդա-  
նշանները (Հետեակի Մարտական  
Կանոնադիրք մասն 1-ին, հավելված  
№ 1) և զրահատանկային ստորաբա-  
ժանումների սպառնչունները հետեա-  
կի հետ կառի համար :

16

2. Կարողանալ փուել քաթաններն  
ավխացիայի համար, վորոնք նշում են  
պաշտպանության առաջին յեզրը:

3. Գիտենալ լրատարի ծառայու-  
թյունը (փոխանցել գրավոր ու բա-  
նավոր հբամաններ) :

4. Կարողանալ ոգտվել դաշտային  
հեռախոսից (խոսել հեռախոսով) և  
պարզ միջոցներով շտկել հեռախոսա-  
թելի կտրվածքները:

5. Իմանալ հեռախոսաթել անցկաց-  
նելու հիմնական կանոնները:

6. Հասկացողություն ունենալ դնդի-  
կապի բոլոր միջոցների մասին, տար-  
րերել կապի մի միջոցը մյուսից և  
նրանց գործադրության դեպքերը:

բ) ԿՐՏՍԵՐ ՀԲԱՄԱՏԱՐՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ

1. Այն բոլորը, ինչ կարմիր բա-  
նակայինների համար և —

2. Գիտենալ ՌւնԱՁ հեռախոսի  
տակտիկական ու տեխնիկական հատ-  
կությունները:

3. Կարողանալ հեռախոսով ներկը-  
զել գծին:



17

1-3297%

Ճարտարապետական գործից  
ա) ԿԱՐՄԻՐ ԲՍՆԱԿԱՑԻՆՆԵՐԻ ՀԱ  
ՄԱՐ

1. Գիտենալ հրաձիդ վաշտի ռազ-  
մաճարտարապետական ցուցակային  
(տաքելային) գույքը:

2. Կարողանալ փոքր ամրաշինական  
գործիքով կատարել ամենապարզ-  
պաշտպանական կառուցվածքներ,  
պաշտպանությանը հարմարեցնել տե-  
ղական առարկաները և հակառակոր-  
դից գրաված խրամատներն ու խրա-  
մուղները:

3. Կարողանալ կառուցել լարափա-  
կոցներ, խափանումներ, խաչմերուկ-  
ներ և դնել հակառանկային ական-  
ներ:

4. Կարողանալ ոստագործել քո-  
ղարկ-խալաթիւ, քողարկ-հաղուստե-  
ղներ, քողարկ-կորդակները, քողարկ-  
դորդերը:

Հեծելագորի համար լրացուցիչ կեր-  
պով գիտենալ պայմանական նյութերի  
նշանակումը, տեսակներն ու հատ-

կությունները և պայմանի համար  
պատկանելիքները, կարողանալ դար-  
սել պայմանական գրաստարեռ:

բ) ԼՐԱՅՈՒՑԻՉԻ ԿՐՏՍԵՐ ՊԵՏԿԱԶ-  
ՄԻ ՀԱՄԱՐ:

1. Ճանապարհների, կամուրջների  
ու գետերի հետախուզություն՝ վո-  
րոշելու համար իրենց գորքի տեսակն,  
անցնելու համար նրանց պետքական  
մինելը:

2. Զոկով ամենապարզ խափանում  
ներ կառուցելը (անտառային խա-  
փանումներ, չարժական արգելքներ,  
ձեռքի նաև ակներից կազոցներ պատ-  
րաստելը:

3. Հակառակորդի պաշտպանողար-  
կան շերտի հետախուզությունը վո-  
րոշելու համար հակառակորդի կրա-  
կային կետերի խափանումների ու  
կառուցվածքների տեղն ու բնույթը:

4. Հաղթահարել խափանումները և  
հակառակորդի արհեստական խո-  
շընդուներում անցքեր բանալ:

Գիմիտական պատրաստուք յունից  
ա) ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՀԱ  
ՄԱՐ

1. Գիտենալ թունավոր նյութերի  
ու ծխանյութերի հիմնական հատ-  
կությունները :

2. Գիտենալ և կարողանալ ովաս-  
դործել անհատական պաշտպանու-  
թյան միջոցները (սարքին ու անհար-  
քին հակագաղեր, պաշտպանական  
թիկնոց, ձիռ ու հեծելազորի պաշտ-  
պանությունը հեծյալ զորամասերում,  
ստորաբաժանումներում ու հրետա-  
նում) :

3. Կարողանալ կատարել նյութա-  
կան մասի, դեռքի ու հանդերձանքի  
պաղահանումը կայուն թունավոր  
նյութերից :

4. Կարողանալ վորոշել վարակված  
տեղամասի սահմանները և դտնել  
շրջանցող ուղիները :

5. Ճանաչել թունավոր ծխաղլան-  
ները և չեղոքացնող ծուխը և կարո-

ղանալ պատրաստովել ծուխ բաց թող-  
նելուն :

6. Գիտենալ վարակված տեղամա-  
սերի հաղթահարման համար տեխնի-  
կական ու ձեռքի տակի միջոցները :

7. Կարողանալ կրակ վարել ծիփ  
մեջ, չարժվել ծիփ միջով և ծխա-  
ծածկույթի յետնից :

8. Տիրապետել պաշտպանության,  
հետախուզության տեխնիկային ու  
դադահանման անհատական միջոցնե-  
րին :

բ) ԿՐՏԾԵՐ ՀՐԱՄԿԱՅՄԻ ՀԱՄԱՐ

1. Այն, ինչ սոսկական կազմի հա-  
մար, բացի վրանից՝ ուսումնասի-  
րել քիմիական հարճակման ու պաշտ-  
պանության այն միջոցները, վորոնք  
գտնվում են իրենց դուրամասի սպա-  
ռազինման վրա. Գիտենալ նրանց  
տեխնիկական հատկությունները և  
կարողանալ ողավել նրանցից ձմբան  
ուսուցման համար աված նորմայա-  
կան ցուցանիշների սահմաններում :

2. Տիրապետել վարակված տեղա-  
մասերի հաղթահարման հմտությա-

նը, պարզուղանական դուլպաների, թիկնոցների, ինչպես նաև ջոկի ու նեցած միջոցների ոգնությամբ:

3. Կարողանալ ջոկով (հրանոթային ու գնուացրային համրանքով) մարտ մղել վարակված աեղամառում:

Հակողային պաշտպանության տեխնիկայից

ա) ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ՝

1. Յուրացնել ողային տագնապի ստհմանված աւդանչանը:

բ) ԿՐՏՍԵՐ ՀՐԱՄԿԱԶՄԻ ՀԱՄԱՐ՝ բացի դրանից՝

1. Կարողանալ ճանաչել սավառնակը և վորոշել նրա տիպը:

2. Կարողանալ կազմել «ՈԴ» զեկուցագիրը:

3. Կարողանալ առաջ տանել նշանառության կետը և վորոշել նշանոցը՝ սավառնակի դեմ հրացանով ու ձեռքի վնդացրերով կատարած հրաժդության ժամանակ:

Զ. ՊԱՀԱԿԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ՝

Վոչ պակաս, քան «լավ» գնահատականով դիտենալ և կատարել ժամապահի պարտականությունները, դիտենալ և կատարել պահակում ներքին կարգ ու կանոնը:

ԿՐՏՍԵՐ ՀՐԱՄԿԱԶՄԻ ՀԱՄԱՐ՝

Վոչ պակաս, քան «լավ» գնահատականով դիտենալ և կատարել ժամապահի ու պահակապետի պարտականությունները, դիտենալ և ստույգ կատարել պահակային ծառայության կանոնագրքի բոլոր պահանջները:

Սովորեցնել իր մարտիկներին ժամապահի ծառայությունը կրելու յուրացումն ու հմտությունը և պահակում ներքին կարգ ու կանոնի կատարումը:

Ե. ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՐԳ ՈՒ ԿԱՆՈՆԸ  
ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՑԻՆՆԵՐԻ ՀԱ-  
ՄԱՐ

1. Վոչ պակաս , քան «լավ» զնահա-  
տականով գիտենալ և ստույգ կատար-  
րել ներքին վերակարդի անձանց պար-  
տականությունները վաշտում :

2. Վոչ պակաս , քան «լավ» զնահա-  
տականով պահպանել մաքրությունն  
ու անձնական առողջապահությունը :

Կրտսեր իրամատարների համար .

1. Վոչ պակաս քան «լավ» զնահա-  
տականով գիտենալ և ստույգ կատար-  
րել վաշտում որվա վերակարդի ան-  
ձանց պարտականությունները :

2. Սովորեցնել և ցույց տալ մար-  
տիկներին այդ պարտականություննե-  
րի որինակելի կատարումը :

3. Սովորեցնել և ցույց տալ մար-  
տիկներին մաքրության և անձնա-  
կան առողջապահության պահպանու-  
մը :

4. Ճանաչել իր ստորագրյալներին  
և վարել նրանց հաշվառումը :

Բ. ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱՊԵՀԱՎԱՐԱԿԱՆ

1. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՑԻՆՆԵՐԻ  
ՀԱՄԱՐ

Ակտիվ պայքար սոցսեփականու-  
թյան խնամման համար , տնիությ  
վերաբերմունքի վոչ մի զեղք զեղի  
տեխնիկան , զենքը : Ճշտապահ ովտա-  
դործում և հոգաւար վերաբերմունք  
դեպի վոտնամանը , հաղուստեղենը և  
սննդամթերքը :

2. ԿՐՏՍԵՐ ՀՐԱՄԿԱԶՄԻ ՀԱՄԱՐ

Բացի դբանից՝ հոգաւար վերա-  
բերմունք դեղի կարմիր բանակայի-  
նի տնտեսական կարբքները :

պատրաստուրյան բաժնի պետ՝

Կը Շտաբի մարտական

ԿեվԼիՇՎիլի

Կիբ Քաղվարչուրյան 2-րդ սեկ-  
տորի պետ՝ ԲԱՐԲԱՐԻՆՍԿԻ

1

3297

Սբբագրեց՝ Հ. ՄԱՐԻԿՅԱՆ

Պետհրատը Տպարան 1983 Յերեվան

ԴԼ 70 Գումագ. 769 Ցիրոֆ 500

ՀՀ Ազգային գրադարան



NL0937225